

SABIR, RIZA VE DUA*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'du fekalâ'n-nebiyyü SAS:

a. Belâya Sabretmek

İmran ibn-i Husayn RA'dan rivayet olunduğuna göre, Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:¹

ثَلَاثٌ يُدْرِكُ بِهِنَّ الْعَبْدُ رَغَائِبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ وَالرِّضَا بِالْقَضَاءِ

وَالدُّعَاءُ فِي الرَّخَا

(أبو الشيخن عمران بن حصين)

ME. 495 (*Selâsün yüdrükü bihinne'l-abdü ragâibe'd-dünyâ ve'lahireh: Es-sabru ale'l-belâ', ve'r-ridâ bi'l-kadâ', ve'd-duâü fi'rrehâ'*)

“Üç şey vardır ki, kul bununla dünyanın ve ahiretin mükâfatlarına nail olur. Rağbet

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Ebû Dâvud, *Zühd*, cl, s.430; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.808, no:43211; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.466, no:11215.

edilecek, heves edilecek, arzu edilecek, temenni edilecek güzel sonuçlara vasıl olur. Bu üç şeyden birincisi:

1. (*Es-sabru ale'l-belâ'*) “Belâya sabretmektir.” Belâ, Arapçada imtihan mânâsına geliyor. Kulun imtihan edilmesi için, sınanması için, denenmesi için, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ona musallat etmiş olduğu bir olay, başına getirmiş olduğu bir hadise, bir sıkıntı, bir üzüntü... “Bakalım kul bu harekete karşı, bu olayın karşısında nasıl tavır takınacak, nasıl hareket edecek? İmtihani başaracak mı, başaramayacak mı?” diye biraz keyfine aykırı, biraz canına sıkıntı verecek bir iş...

İnsanın başına her zaman kendisinin temenni ettiği haller gelmez. Bazı kere de hiç istemediği, hiç arzu etmediği, temenni etmediği bir şeyler gelebilir.

“—Kim getiriyor?”

Allah Celle Celâlühû... Allah nasib ediyor, Allah yazmış, Allah'ın kaderi, Allah'ın takdiri geliyor.

“—Faydalı mı, zararlı mı?”

Bilmeyiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin her hareketinde, her yaratışında, her filinde hayırlı ve faydalı sonuç olacaktır. O, kâinatın Halikıdır, her şeyi bilir, yaptığı da güzeldir. Arifler yaptıklarını inceledikleri zaman, hepsini sevmişler.

Hoştur bana senden gelen,

Ya gonca gül, yahut diken,

Ya hil'at ü yahut kefen,

Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

diye hepsini sevmişler

Mevlâ görelim neyler,

Neylerse güzel eyler!

diye ifade etmişler. Allah da bize, başımıza böyle üzüleceğimiz bir şey geldiği zaman sabretmeyi nasib etsin... Çünkü insan sabrettiği zaman, büyük sevap kazanır. Diyelim ki bir hastalık geldi, veyahut çocuk bir kazaya uğradı, veyahut ticarete bir olmadık gelişme oldu; Karadeniz’de gemileri battı, veyahut şu oldu, bu oldu... Ne yapacak? Sabredecek!

Sabretmenin aksi ne? Sabretmemek... Sabretmez, bağırır, çağırır, kızar, söver, sayar, isyan eder... Allah’a karşı gelir, ileri, geri laflar söyler: “—Bu da mı benim başıma gelecekti?” E, sen bu edepsizlikle gidersen, daha neler gelir başına!

Onun için, sabretmeyi öğrenmeli! Eğer kişi sabrederse, Allah sabreden kullarla beraberdir, büyük mükâfat vaad etmiştir. Kul sabrettiği takdirde çok büyük mükâfata erer, kazanır. “—Acaba Allah, bir insana kızdığı için mi o belâları veriyor?” Bilemeyiz ama, sevdiği kullarınadaha çok vermiş. Hatta, Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:²

2 Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160,

أَشَدُّ الْبَلَايَا عَلَى الْأَنْبِيَاءِ

(Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ') “En şiddetli imtihanlar, belâlar, musibetler peygamberlere gelir. Onlar onları başarırlar, atlarlar, geçerler; onlara vız gelir. Ondan sonra, evliyaullahı gelir, çeşit çeşit sıkıntılara uğrarlar. Ondan sonra salih kullara gelir, ondan sonra sıradan mü'minlere gelir.”

Firavun'un başı bile ağrımamış. Uzun bir ömür yaşamış da, bir baş ağrısı bile çekmemiş. Demek ki hasta olmak, sıkıntıya uğramak, üzölmek, dertlenmek ve sâire... Bunlar normal şeyler, olabilir. Hattâ olmamasından biraz işkillenmek, tedirgin olmak lâzım: “Allah Allah, ne oluyor?” filân diye.

Eskilerden bir tanesi bakmış, evi bereketli, vücudu sıhhatli, işleri tıklarında, her şeyi güzel...

no:2900; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778- 6784; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

İşkillenmiş:

“—Yâhu, benim halim ne oluyor? Yoksa Allah beni dünyaya daldırdı da, Firavun gibi başıma hiç bir sıkıntı gelmeden yaşayacağım da, sonra ahirette mi vaziyet fena olacak?” filân diye gitmiş bir hoca efendiye, bir alime sormuş. Demiş ki:

“—Hocam, benim her şeyim yerli yerinde...” demiş.

Yâni biz sıkıntıdan şikâyete gideriz, o da rahatlıktan şikâyet gitmiş:

“—Benim her şeyim rahat, her şeyim yerli yerinde, hiç bir sıkıntım yok... Acaba ben istidracı mı uğruyorum?”

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا
يَعْلَمُونَ وَأَمْلِي لَهُمْ إِنْ كِيدِي مَتِينٌ

(الأعراف: ١٨٢-١٨٣)

(*Ve'llezîne kezzebû bi-âyatînâ senestedricühüm min haysü lâ ya'lemûn*) [Âyetlerimizi yalanlayanları, hiç bilmeyecekleri yerden yavaş yavaş helâke götüreceğiz. (*Ve emlî lehüm, inne keydî metîn*) Onlara mühlet veririm, ama benim cezam çetindir.] (A'raf, 7/182- 183)

Allah kâfirlere bir mühlet verir, bir fırsat verir, bir imkân verir. Kâfir küfrünü yapar, bağırır, çağırır, şişeyi kırar, nâra atar, söğür, sayar... Her şeyi yapabilirim sanır. Ama, Allah ona bir belâ verir, sonra kıpırdayamaz hale gelir.

Yâni mühlet veriyor, “Bakalım ne yapacak?” diye. İpini salıveriyor biraz ama, ipi Allah’ın elinde yine... Sadece biraz salıveriyor, o kendisini serbest sanıyor. Allah’ın kaderi ipiyle bağlı olduğunun farkında değil; ortalıkta biraz dolaşınca bağıyor, çağırıyor, küstahlaşıyor... Yumruğunu havaya sallıyor, “İn aşağı, göreyim!” filân gibilerden ama; ne yapacak? Hiç bir şey yapamaz!

Karınca gelse, size hakaret etse, sen de onun sesini duysan Süleyman AS gibi... “Vay be, şu küçücük karıncaya bak, bana çatıyor. ‘Gel de yanıma, göstereyim sana!’ filân diyor. Üstüne bassam yamyassı olacak, toprağa resmi çıkacak. Gelmiş bana bağıyor.” diye güler geçersin. Peki bir de Allah’a karşı gelenler? Ne kadar cahil, ne kadar zavallı, ne kadar bîçare, ne kadar kafasız... Ne kadar tehlikeli bir iş yapıyorlar.

O adamcağız da, “Acaba ben Allah’ın sevmediği bir kul mu oluyorum?” filân diye gitmiş, hocaya sormuş:

“—Benim her şeyim tıkırında, her şeyim rahat; acaba ben Allah’ın iyi bir kulu değil miyim? En şiddetli belâlar

peygamberlere gelirmiş, evliyaya gelirmiş; benim hiç bir derdim, sıkıntım yok...” filân deyince, hoca demiş ki:

“—Olabilir, senin dediğin mümkün... Onun için sen biraz ekmek ve bir miktar peynir al; otur sokakta ye, öyle dolaş! Bir hafta dolaş, ondan sonra gel!” demiş.

O da ekmeği almış, peyniri almış, kendisine söylenenleri yapmış. Bir hafta sonra gelmiş. Hoca merakla sormuş:

“–Ne oldu durumun?”

“–Vallahi hocam, evimizden bereket akıyor, ambarlar taşıyor, mutfağımız hıncahınç dolu... Sıhhatim daha iyi, her şeyim yerliyerinde...” demiş.

Hoca:

“–Ben sana yemek ye demedim mi sokakta, ekmek ye demedim mi?”

“–Dedin...” demiş.

“–E ne yaptın?”

“–Ekmeği elime aldım ama, kırıklar yere düşer belki diye önüme bir örtü aldım. Ondan sonra sakına sakına, kimseye göstermeden yedim. Çünkü görürse göz hakkı olur.” demiş. “Ondan sonra, işte tanelerin düşmemesine çok dikkat ettim. Bir keresinde ısırırken bir parça sıçradı. Eğildim, aradım aradım toprağın üstünde, o kırıntıyı bulamadım, sıçrayan ekmeğ kırığını bulamadım. Birisi gelir de ayağı ile basar filân diye, onun etrafına taşlar dizdim ki, kimse gelip de üstüne basmasın diye... Ben göremedim ama, buralarda kimse basmasın üstüne diye...”

Hoca gülmüş, demiş ki:

“–Git evlâdım, git! Hadi evine selâmetle git! Allah sana daha çok mükâfat versin... Sen, bu terbiye ile, bu edebden dolayı o bolluğa, berekete eriyorsun. Seninki o kâfirin başına gelen istidrac, kâfire verilen aldatıcı bolluk

değil... Hadi senin durumun iyi..." diye göndermiş.

Demek ki, eski insanlar kendileri çok rahat oldukları zaman rahatsız olmuşlar. Doğrusu bizim kardeşlerimiz arasında da hakikaten rahatı çok iyi olduğu halde, rahatsız olan kimseler biliyorum ben...

"—Hocam, her şeyim var... Emekliyim, evim var, barkım var, arabam var, malım var, param var, pulum var... Orada Afganistan'da kardeşlerim sıkıntı çekiyorlar, aç, açık, dağlarda Ruslarla uğraşacağız diye... Ben ise buralarda rahatım yerimde... Olur mu hocam, bırak ideyim Afganistan'a!" diyor. E, gidersen git, cihad sevabı kazanırsın.

Yâni dikkat ediyorum, rahatından rahatsız oluyor. Tabii, bu imandan dolayıdır. Çünkü mü'min, öteki kardeşinin derdiyle dertlenir. Peygamber Efendimiz, "Komşusu aç iken kendisi tok yatan bizden değildir." buyurduğu için; müslüman kardeşlerine elinden geldiğince hizmet etmek, yardım etmek ister.

Bizim zenginlerimiz biraz para kazandı mı cami yapmış, medrese yapmış, çeşme yaptırmış, hayır yapmış, sibyan mektebi yapmış; yâni iki adımda bir cami, mescid, hayrat, hasenat... Neden? Bizim kavmimiz mü'min kavim, imanlı kavim olduğu için, "Ben öldükten sonra da sevap bana gelsin!" diye, parasını hayra sarf etmiş. Bakıyorsun, Mahmud Paşa cami yapmış. Neden? Paşa olmuş, parası var, harb etmiş, ganimet kazanmış, geliri iyi... Parayı ne yapsın? Hemen hayra sarf etmiş.

Allah bizi de afiyet üzere yaşatsın ama, sabredilecek bir durum geldiği zaman; ağrı, sızı, hastalık, üzüntü, sıkıntı, dert, gam, keder, elem geldiği zaman, sabredip de sevap kazananlardan eylesin... Yâni onları göndermesin bize, rahat edelim, rahat yaşayalım diye temenni ediyoruz amma; gelirse de, sabretmek edebini bize nasib eylesin...

b. Allah'tan Afiyet İsteyin!

Neden onların gelmesini istemiyoruz? Enes RA'dan şöyle rivayet ediliyor:³

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَادَ رَجُلًا مِنَ
الْمُسْلِمِينَ قَدْ صَارَ مِثْلَ الْفَرِّخِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَدْعُوا اللَّهَ بِشَيْءٍ أَوْ
تَسْأَلُهُ إِيَّاهُ قَالَ نَعَمْ كُنْتُ أَقُولُ اللَّهُمَّ مَا كُنْتُ

3 32 Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2068, no:2688; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.521, no:3487; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.107, no:12068; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.217, no:936; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.253, no:728; Ebû Ya'lâ, *Müsned*,

c.VI, s.404, no:3759; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.43, no:29340; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.237, no:10147; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.260, no:10892; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:542; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.329; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1399; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.II, s.491; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.55, no:1726; Taberânî, *Dua*, c.I, s.560, no:2016; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.347, no:973; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.216; Zehebî, *Tezkiretü'l-Huffâz*, c.IV, s.1357, no:1103; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.111, no:3199; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.226, no:12987.

مُعَاقِبِنِي بِهِ فِي الْأُخْرَةِ فَعَجَّلَهُ لِي فِي الدُّنْيَا فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبْحَانَ اللَّهِ

لَا تُطِيقُهُ أَوْ لَا تَسْتَطِيعُهُ فَهَلَّا قُلْتُ رَبَّنَا إِنَّا
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْأُخْرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ

النَّارِ قَالَ فَدَعَا اللَّهُ فَشَفَاهُ

(حم. عن أنس)

(*Enne rasûla'llâhi salla'llâhu aleyhi ve sellem, àde racülen mine'l-müslimîn*) “Peygamber Efendimiz müslümanlardan bir hastayı ziyarete gitti. (*Kad sâra misle'l-ferh*) Adam hastalıktan erimiş, küçülmüş, kuş yavrusu gibi ufacık kalmıştı.”

(*Fekàle lehû rasûlü'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem*) Peygamber Efendimiz hayret ederek ona dedi ki: (*Hel ted'u'llâhe bi-şey'in ev tes'elühû iyyâhu*) “Sen Allah’a bir dua etmedin mi, bir şey istemedin mi? Ey filânca, sen Allah’a dua etmesini bilmez misin?”

Dua edilince, Allah duaya icabet eder. Dua edenin duasını kabul eder, hastalığa şifa verir, hayırlar ihsan eder. Allah boş durmuyor ki (*hâşâ sümme hâşâ*), kul istediği zaman, ihsan ediyor. Hep görüyoruz, hep biliyoruz, istediğimizi verip duruyor. (*Kàle*) Adam cevap vermiş Peygamber Efendimiz’e:

(*Neam*) “Evet istedim, istemez olur muyum? (*Küntü ekülü*) Derdim ki ben duada: (*Allâhümme*

mâ kunte muâkîbî bihi fi'lahireti, feaccilhu lî fi'd-dünyâ) ‘Yâ Rabbi, beni cezalandıracağıın bir şey varsa, o cezamı dünyada ver; dünyada çekeyim de ahirette çekmeyeyim!’ derdim, böyle dua ederdim.” dedi.

(Fekâle lehû rasûlü'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem) Bunun üzerine Peygamber Efendimiz ona dedi ki:

(Sübhâna'llâh, lâ tutîkühû) “Hay Allah, sübhâna'llâh, sen bunu yapamazsın, buna takat getiremezsin! Allah azabı tamamen affetmeye kâdirdir. ‘Ahirette vereceğini dünyada ver!’ demek yanlış. Allah’ın azabına dünyada da dayanılmaz, ahirette de dayanılmaz!”

(Fehellâ kulte) “Şöyle söylemeli değil miydin:

(Rabbenâ âtinâ fî'd-dünyâ haseneten ve fî'l-âhireti haseneten ve kînâ azâbe'n-nâr.) ‘Yâ Rabbi, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!’ demeli değil miydin?” dedi.

(Fedea'llâhe) “Hasta bu tavsiyeyi uyguladı, bu duayı etmeye başladı; *(feşefâhu)* hastaya Allah şifayı verdi.”

(Fedea'llâhe) sözü, “Peygamber Efendimiz, o hasta için Allah’a dua etti.” mânâsına da gelir. O zaman, “Peygamber Efendimiz dua etti; *(feşefâhu)* o da şifa buldu.” mânâsına gelir.

Başka bir hadis-i şerifte de Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:⁴

⁴ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.40, no:4342; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.65, no:790; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ

(ك. عن جابر)

(*Selu'llàhe'l-àfiyete*) “Allah’tan afiyet isteyin!”

Çünkü, Allah’ın hazinesi sonsuz... Yâni, ille bir yerde vereceğim, öbür tarafta vermeyeceğim diye bir şart koşmamış ki; “Ya dünyada, ya ahirette; tercih et bakalım!” dememiş ki bize... Kur’an-ı Kerim’de öğretmiş ki, şöyle dua edelim:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

(البقرة: ۲۰۱)

(*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve kınâ azâbe'n-nâr.*) “Yâ Rabbi, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver! Ve bizi cehenneme düşmekten, cehennem ateşinde yanmaktan koru, kurtar!” (Bakara, 2/201)

Çünkü biz kuluz, isteriz; o da Rabbimiz, verir. Hazineleri sonsuz... Cümle cihan halkı, bütün kâinattaki varlıklar, bütün gökteki, fezadaki yaratıklar hepsi Allah’tan bir şey istese, hepsinin istediğini vermeye kâdir... Hepsi Allah’a itaat etse, hazinesine bir şey eklenmez. Hepsi Allah’a asî olsa; hiç bir kimse Allah’ı tanımıyor, hepsi münkir, kıp-kızıl, kap-kara...

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.615, no:10906; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.36, no:16146.

Olsun, Allah'ın hazinesinden bir şey eksilmez!
Ne olacak?

Ol dedi bir kerre var oldu cihân, Olma derse mahvolur ol dem hemân!

كُنْ فَيَكُونُ

(يس: ٨٢)

(Kün, feyekûn) “Ol der, olur.” (Yâsin, 36/82)

Kâinata ol dedi, oldu. O yarattı. Yarattığını isterse yok eder; onlar isterse kulluk etsinler, isterse etmesinler...

Biz muhtacız, o muhtaç değil... Biz kulluğuna muhtacız; o bizim ibadetimize, taatimize muhtaç değil... İstersek etmiyelim. Biz ibadeti, taâti, kendimize fayda sağlasın diye yapıyoruz. Veyahut, onun bize nimetlerine şükür olsun diye yapıyoruz. Yoksa, Allah'ın ihtiyacı yok ki...

Bizim, emekli ilkokul öğretmenlerinden bir dervişimiz vardı. Okulda çok güzel ballandıra ballandıra din dersi anlatırmış. Sınıftaki çocuklar onun tesiri altında kalıyor tabii, hocaları güzel anlatınca... Bir gün demiş ki:

“—Çocuklar! Allah bize emrediyor, günde beş vakit namaz kılmamız lâzım! Farzdır, yapmamız gerekiyor. Yapmazsak olmaz!” demiş.

Bunun üzerine sınıfın en çalışkan çocuğu elini kaldırmış:

“—Öğretmenim, yani biz şimdi yapmıyoruz; yapmamız mı lâzımdı bunu?”

“—Evet, farzdır, mecburi ödevdir; ev ödevi gibi, mutlaka yapman gereken bir şeydir.”

“—Ben bunu bilmiyordum öğretmenim. Bundan sonra söz veriyorum, bu görevimi de muntazaman yapacağım!” demiş kız öğrenci...

Çalışkan çünkü, dördüncü veya beşinci sınıfta... Öğrenciye:

“—İyi yaparsın evlâdım! Sen ibadetini yaparsan, Allah da seni mükâfatlandırır, sevaba girersin, uygun olur, böyle olmanız gerekir.” demiş.

“Sevindim çocuğun böyle duygulanmasına ve söz vermesine... Fakat bir kaç gün geçti; kravatlı, lacivert elbiseli, jilet gibi ütülü, yakışıklı, boylu poslu, beyaz çember böyle yüzlü, ay parçası gibi bir adam geldi. Kırk beş yaşlarında filân. Bana:

‘—Siz filânca hoca hanım mısınız?’ diye sordu?

‘—Evet, benim...’ dedim.

‘—Ben sizin öğrencilerinizden filâncanın babasıyım.’ dedi.

‘—Ooo, sizin çocuğunuz çok çalışkan, çok memnunum ondan... Tebrik ederim sizi, böyle bir çocuğa sahip olduğunuz için...’ dedim.” diyor.

Ama babası demiş ki:

“—Hoca hanım, ben Teknik Üniversite’de profesörüm!”

“—Maşaallah, iyi pek âlâ...”

“—Siz bizim kıza namaz kılmak mecbûrî demişsiniz.”

“—Ben demedim!” demiş hoca... “Ben demedim, Allah diyor.” demiş.

“—Neyse” demiş, “Yani Allah’ın dediğini siz öğrenciye naklediyorsunuz; efendim namaz kılmak mecburi demişsiniz. Şimdi bizim kız günde beş vakit namaz kılıyor.” demiş.

“—Eee demiş normal, güzel...”

“—Yok normal olur mu? Sabahleyin erken kalkıyor, uykusu yarım kalıyor. Soğuklarda abdest alıyor, üşütecek!” demiş.

Allah bilmiyor mu yani insanın üşüyeceğini, ısınacağını, uykusuz kalacağını, Allah emretmiş.

“—Beyefendi, bunlar vazife!”

“—Yok... Ben de, dini bilirim. Ben de küçükken amme cüzünü okumuştum, dinden imandan anlarım. Allahın bizim ibadetimize ihtiyacı yoktur. Hele hele bizim kızın ibadetine, küçük çocuğun

ibadetine hiç ihtiyacı yoktur.” demiş. Öğretmen hanım demiş ki:

“—Beyefendi hem siz dini biliyorum diyorsunuz, hem Teknik Üniversite’de profesörüm diyorsunuz, hem de cahilce konuşuyorsunuz.” Yâni hangimiz Allah muhtaç diye ona ibadet ediyoruz?. Allah muhtaç diye ibadet eden var mı içinizde? Allah’ın biraz bizim ibadetimize ihtiyacı var, aman onu biraz destekleyelim diye mi kılıyoruz biz bu namazları? “Muhtaç olan biziz, bizim ihtiyacımız var, o emrettiği için yapıyoruz; bunu bilin!” demiş.

Ne söylediye... Ağzından girmiş, burnundan çıkmış. O sahada profesör ama, bu sahada cahil... Bu sahada kızından daha cahil... Kızı daha bilgili, profesör daha cahil...

Aradan bir zaman daha geçti, bu sefer kürklü, süslü-püslü boyalı bir hanım geldi diyor hoca hanım...

“—Filânca hoca hanım siz misiniz?” diye sordu bana...

“—Evet benim!” dedim.

“—E, hoca hanım sizinle burada mı konuşalım, müdür beyin odasında mı konuşalım?” dedi.

Baktım tehdit ediyor, abanın altından sopa gösteriyor. “Yâni, bak burada sopa var, görürsün!” filân gibilerden diyor.

Hoca hanım:

“—Müdürü rahatsız etmeye lüzum yok, burada söyleyeceğinizi söyleyebilirsiniz.”

“—Ben filânca öğrencinizin annesiyim!” demiş,

“—Ooo, memnun oldum.” demiş.

“—Siz bir namaz kılın demişsiniz bizim kız’a, o zamandan beri boyna namaz kılıyor. Babası geldi, size söylemiş, gene dinlemiyor bizi; namaz kılmaya devam ediyor. Öğretmenime söz verdim diyor. Siz lütfen söyleyin de, namaz kılmasın!” demiş.

“—Hanımefendi, siz şaşırdınız mı? Ben doğru bildiğim şeyi söylerim öğrencilerime... Ben ona bir kere namazı doğru bildiğim için kılın diye söylemişken, sonra şimdi kılmayın der miyim?

Yapmam öyle şeyi...” demiş.

Kadın:

“—Ama işte sıhhati bozulacak da, bilmem ne olacak da... İvır da, zıvır da...” yine bir sürü şeyler söylemiş.

O da:

“—Olmaz! Sizin sözünüz, fikriniz yanlış, siz de kılın! Çocuğunuz haklı, siz yanlışıyorsunuz.” demiş.

“Kadın kızdı, kalktı gitti. Sonra ne yaptılar biliyor musunuz?” diyor. Belki siz de tahmin edemezsiniz; çocuklarını okuldan almışlar. Kızlarını okuldan almışlar, başka bir okula kaydetmişler. Yani biz dindar hoca ararız, yana yakıla; “Ah, bir hoca bulsak da çocuğumuzu doğru düzgün terbiye etse, çocuğumuzu güzel eğitse!” diye... O, dindar hocadan kaçırmış çocuğu.

“Amma, aradan bir zaman geçti.” diyor hoca hanım; “O çalışkan kızdan bir mektup aldım:

‘—Öğretmenim, benim namaz kılmam dolayısıyla beni sizden ayırdılar, çok üzgünüm ama, elimde bir çare yok... Fakat, size verdiğim söze aynen devam ediyorum. Size verdiğim sözü aynen tutuyorum.’ diyor.”

İşte ne mutlu böyle olanlara! İnşâallah, hâlâ devam ediyordur. Ben bunu dinleyeli on beş sene oldu; inşâallah büyüyünce şaşırمامıştır.

c. Allah'ın Hükmüne Razi Olmak

Demek ki, üç şey insanı dünyanın ve ahiretin en yüksek mükâfatlarına erdiriyor. Bir tanesi

belâya sabretmek... Bunu anladık. İkincisi:

وَالرِّضَا بِالْقَضَاءِ

2. (Ve'r-rıdâ bi'l-kadâ') "Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kazâsına, kaderine, hükmüne razı gelmek..."

Kazâ demek, arabaların birbirine çarpışması mânâsına gelmiyor; aslında Allah'ın hükmü, fermanı demek, hükmetmesi demek... Otomobillerin çarpışmasına da neden kazâ ismini vermişiz? Yani, Allah yazmış, Allah'ın hükmü gereği böyle oldu mânâsına... Onun için, ona kazâ demiş oluyoruz.

Şimdi, Allah'ın hükmüne; yâni ne takdir eylemişse, ne yazmışsa ona razı gelmek... Eh, ne yapalım, Allah bize nasib etmiş Avustralya'da yaşıyoruz. Pekâlâ, hükmüne itirazımız yok... Eee biz de Türkiye'de yaşıyoruz, bizim de itirazımız yok... İşte Allah bana şu mesleği nasib etmiş; bir itirazımız yok... Şu şöyle olmuş, bir itirazımız yok... Yâni, Allah'ın hükmüne, fermanına razıyız.

*Hükm-ü kazâya zerre kadar yok inadımız,
Allaha'dır tevekkülümüz, îtimadımız!*

*Yok iştikayı cevri felekden nisabımız,
Serlevhasında hamd ile başlar kitabımız...*

"Bizim feleğin cevri ü cefasından itiraz huyumuz yoktur. Çünkü bizim Kur'an'ımız 'El-hamdü li'llâh' ile başlıyor. Biz öyle şikâyetlenmeyiz." diyor yâni... Osmanlı kafası tabii bu... Yâni, "Feleğin cevri ü cefasından şikâyetlenmekten

bir şeyimiz yok, öyle bir huyumuz yok, öyle bir payımız yok; biz öyle bir şey yapmayız. Çünkü bizim kitabımız ‘*El-hamdü li’llâhi rabbi’l-âlemîn*’ diye başlıyor, Allah’a hamd ile başlıyor.” diyor. Demek ki, Allah’ın takdirine rıza göstermek önemli! “Ne yapalım, takdir-i ilâhi böyleymiş.” demek gerekiyor.

Bizim köyde bir imam varmış; çocuğu olurmuş, bir kaç gün yaşar ölürmüş. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi... Boyna çocukları ölüyor. İmam efendi de iki gözü iki çeşme, gözlerinden seller akıtır gibi ağlarmış her ölümünde... “Yâhu, bir çocuğum olmayacak mı? Oldu yaşamadı, bilmemne...” diye ağlarmış.

Bir seferinde, böyle bir çocuğu olduğu zaman köye bir arif kimse gelmiş. Ona, o zamana rastlamış. İmamın yine doğmuş olan çocuğu ölüvermiş. Yine iki gözü iki çeşme ağlıyor imam... Bayağı ağlıyor yâni, dertleniyor.

O arif kimse, biraz sert bir şekilde:

“—Bana bak demiş bu çocukları sana kim veriyor?”

“—Allah veriyor.” demiş.

Soru biraz sert sorulunca kendini toparlamış, Allah veriyor demiş.

“—Peki kim alıyor?” demiş.

“—Kim alacak, yani yaşatan Allah öldüren Allah; Allah alıyor.” demiş.

“—Öyleyse sana ne oluyor?” demiş.

Veren Allah alan Allah... Yâni mal, mülk onun, hüküm onun, kazâ onun, kader onun; sana ne

oluyor demiş.

“—Doğru söylüyorsunuz efendim! Bir daha üzülmemeye çalışayım.” demiş, boynunu bükmüş, sabretmiş.

Ondan sonraki çocuğu ölmemiş. Sabredince hükm-ü kazaya, kadere razı gelince, ondan sonra ölmemiş. Demek ki, öyle imtihan ediliyormuş o imam...

Bizim bir arkadaşımız vardı. Arkadaş değil, yaşça büyük bir kimse... Hasib Efendi'ye derviş olmuş, intisab etmiş. O anlatıyor:

“Hoca Efendi filanca camide imamlık yapıyor. Evi de Mahmud Paşa'nın filanca mahallesinde... Yaya gidiyor, geliyor. Arada öğleyin patlıcan, biber, domates, pırasa, ıspanak vs. alıyor, zembillere koyuyor. Evi uzak olduğu için, sabahtan yatsıya kadar oralarda oyalanıyor, yatsı namazından sonra evine gidiyor. Camiden giderken de zembilleri eline alınca, tabii ben ona derviş olduğum için, —hocaya zembil mi taşıttırılır— zembilleri ben alıyorum ama; pırasanın ucu çıkıyor, ıspanak kenarından sarkıyor. Ben de diyor grand-tuvalet giyinen, giyimine çok düşkün bir insanım.” diyor.

Diş tabibinin oğlu kendisi, böyle münevver bir aileden, çok şık giyinen bir kimse... Ayakkabısının üstüne baktığın zaman, saçını tara; ayna gibi... Ütülü pantolonlu, kravatlı, tertemiz bembeyaz gömleli bir kimse...

“Şimdi zembilleri elime alıyorum, gidiyorum ama, iki tarafa böyle korkuyla bakıyorum. Şu sokaktan bir tanıdığım çıkar da, beni böyle

bir ihtiyar adamın arkasından “lhh... lhh...” zembil taşıırken görürse, nasıl ayıp olur filan diye utancımından korka korka taşıyorum. Her seferinde böyle kabahat yapıyormuş gibi, hırsızlık yapıyormuş gibi korkuyorum. Nihayet Böyle epeyce, hocamızın arkasından filesini-zembilini taşıdık.” diyor.

Bir zaman sonra, artık kendi kendine demiş ki: “—Yâhu görürlerse görsünler be, yâni ne olacak? Beğenen beğensin, beğenmeyen beğenmesin!”

İçimden, böyle bir rahatlık geldi. Ertesi gün baktım, hocanın zembili yok, filesi yok... O zamandan sonra hiç zembil file taşımadı diyor.

Demek ki hocası onun nefsinin terbiye temek için taşıttırıyormuş. “Yâni ben o duyguya ulaştınca, oradaki imtihan bitti.” diyor.

Hoca efendi de çocuklarına ağlamayı bırakınca, çocuklar yaşamaya başladı. Onun için, Allah imtihan ediyor insanları... Allah’ın hükmüne razı gelmek lâzım.

d. Genişlik Zamanında Dua Etmek

Nihayet hadis-i şerifin üçüncü bölümü, yani üç şey vardır ki, kul onunla dünyâ ve ahiretin en yüksek mükâfatlarına erişir: Belâ geldiği zaman sabretmek; hükm-ü kazaya, Allah’ın takdirine razı gelmek... Üçüncüsü:

وَالدُّعَاءُ فِي الرَّخَاءِ

3. (Ve'd-duàü fi'r-rehài) “Bolluk, ferahlık, genişlik zamanında dua.” Bizim işimiz... Şimdi millet ne zaman dua eder? Kur'an-ı Kerim'de ayet-i kerimede bildiriliyor ki:

“—Gemiye bindikleri zaman fırtına çıkınca, gemi batma tehlikesine uğrayınca, fındık kabuğu gibi deryada sallanmaya başlayınca; ‘Aman yâ Rabbi, etme yâ Rabbi, söz yâ Rabbi! Namaz kılacağım yâ Rabbi, iyi kul olacağım yâ Rabbi! Hele bir karaya beni selâmetle çıkar, on tane kurban keseceğim ya rabbi! Adak adayacağım yâ Rabbi!’” derler.

Neden? Sıkıştı, canı tehlikeye girdi, denizde hayatî tehlike başladı; başladı dua etmeye... İşte ekseriya, insanlar böyle sıkışınca dua eder. Hastalık gelir; “Aman yâ Rabbi, etme yâ Rabbi, geçir yâ Rabbi!” der. Çocuğu olmaz, hoca hoca dolaşır. Daha önce neredeydin, aklın neredeydi? Camiye gelmezdin, hocayı sevmezdin, bu tarafa bakmazdın; kızardın, bağırırdın, çağırırdın... Şimdi? “Şimdi çocuğum olmuyor.”

Bizim profesörlerden bir felsefe profesörü vardı, şaşırdım. Benden de yaşça büyük, ağabey pozisyonunda... Ben de gencim o zaman... Baktım, diyor ki: “Es'ad”

“—Es'ad! Bizim hanımın çocuğu olmuyor, hangi hocaları biliyorsun, götürelim dua ettirelim!” diyor.

Şaşırdım, felsefe profesörü; yâni böylesi taraklarda bezi olan bir insan değil... Çocuğu olmayınca, sıkışınca, çare arıyor.

Amansız bir hastalığa düşer, çare arar... Baş sıkışır, çare arar... Bu kıymetli değil... Kıymetli olan, rahat zamanında, ihtiyacı yok gibi görüldüğü zamanda Allahı unutmamak, vefalı olmak...

Şimdi bizim şu anda sıhhatimiz yerinde mi? Yerinde... Karnımıza ağrımıyor, sırtımıza ağrımıyor... Sıkıntımız yok, bir endişemiz yok, yüreğimiz küt küt atmıyor, çevremiz rahat... Orada *barbe-que*'de Adana kebapları pişmekte, etler görünmeğe başladı... Her şeyimiz tıkırında... Tamam; genişlik zamanında şükrederse insan, o kıymetli oluyor. Darlık zamanında, baş sıkıştığı zaman ne diyorlar: Yumurta kapıya geldiği zaman... Yumurta kapıya geldiği zaman, tavuk başlıyor bağırmaya; onun kıymeti yok... Yâni ilk başta, genişlik zamanında, insanın dua etmesi lâzım!

Onun için, ne zaman rahatsanız, ne zaman genişseniz, ne zaman ferahsanız, ne zaman hoş halliyseniz, ne zaman neşeliyseniz; Allah'ı unutmayın, Allah'a güzel kulluk edin, Allah'a dua edin! Ama millet umumiyetle genişlik, ferahlık, bolluk, neşe, zevk, sefa zamanlarında Allah'ı unuttur.

“—Hava güzel mi?”

“—Güzel...”

“—Haydi bakalım Çamlıca tepesine çıkalım, içki şişeleri hazır olsun, kebaplar gelsin, masalar kurulsun...”

“—Ne oluyor, hayrola?”

Manzara güzel, hava güzel, zevk var, sefa var; Allah'a asi geliyor. Fırsatı buldu ya, her şey güzel ya... Deniz kenarı manzara güzel, zevk iyi... Yaz mevsimi, meyvalar tepsinin içine dolmuş, buzdolabından çıkmış, üstünde böyle buzlu buzlu damlacıklar meydana gelmiş...

“—Getir içkileri içelim, keyif yapalım, zevk yapalım! Akşam da kalkalım filanca bara gidelim, filanca pavyonda güzel program varmış.. Bilmem ne...”

Neden? Keyfi tıklarında, hiç Allah'ı düşünmek hatırına gelmiyor. Bu kötü... İyi olan: İmkân zamanında, fırsat zamanında, ferahlık zamanında, zevk zamanında, sefa zamanında, güzellik zamanında, ihtiyaçsız görüldüğü zamanda Allah'a dua etmek, unutmamak:

“—Yâ Rabbi, bunları, bu nimetleri bana veren sensin, bu kainatın sahibi sensin! Bunları bana verdin ama, ben senin en sevgili kulun olmadığım halde, lütfundan verdin... Benim nice günahlarım olduğu halde verdin... Ne kadar büyüksün yâ Rabbi! Yâ Rabbi, ne kadar kerem sahibisin yâ Rabbi, ne kadar cömertsin yâ Rabbi! Ben olsam kızdığım bir kimseye hiç bir şey vermem; sen kâfirlere bile rızık veriyorsun, nimet veriyorsun, fırsat veriyorsun yâ Rabbi!” diye insan genişlik zamanında Allah'ı daha çok anmalı, daha çok hatırlamalı, duayı daha çok etmeli!

Demek ki, insan genişlik zamanında dua ederse, dünyanın ve ahiretin en büyük mükâfatlarına erermiş; siz de öyle yapın! Bolluk ve genişlik

zamanlarınızda Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne dua etmekten gafil olmayın, onu unutmayın! Bizi de duanızdan esirgemeyin!

Allah-u Teâlâ Hazretleri size ve bize dünya ve ahiretin hayırlarını ihsan eylesin... Hepimizi, cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ muhammedini'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 03. 1988 - Portakal Renkli Çadır

Melbourne / AVUSTRALYA

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü